

MINISTERIET FOR
BØRN OG
UNDERVISNING

Økonomi- og
Koncernafdeling

Frederiksholms Kanal 25
1220 København K
Tlf. 3392 5000
Fax 3392 5567
E-mail uvm@uvm.dk
www.uvm.dk
CVR nr. 20-45-30-44

Takstforskelle på de gymnasiale uddannelser

Taxameterstyring indebærer, at der fordeles aktivitetsafhængige bevillinger til de enkelte uddannelsesinstitutioner ud fra objektive mål for aktivitet og politisk fastsatte takster per aktivitetsenhed. Taksterne til de enkelte uddannelser er fastsat på finansloven ud fra en politisk prioritering og ikke ud fra de forskellige skolers omkostninger forbundet med de enkelte uddannelser.

24. februar 2012

Sags nr.:
128.40K.981

Taxametertilskud ydes som et samlet bloktilskud til de selvejende uddannelsesinstitutioner, der med betydelige frihedsgrader varetager driften af uddannelserne. Den enkelte institution kan frit disponere de enkelte tilskudselementer til skolens samlede drift. Denne decentrale styringsmodel sikrer sammenhæng mellem beslutnings- og finansieringsansvar på den enkelte institution. Beslutninger om opgavetilrettelæggelse og tiltag må træffes under hensyntagen til institutionens samlede økonomiske muligheder.

Hovedparten af tilskuddet til den enkelte gymnasiale uddannelse består af 3 grundtakster og 1 tillægstaxameter. Hertil kommer en række særlige tilskudselementer, blandt andet grundtilskud, udkanttilskud og tilskud til særlige fag på A-niveau.

I det følgende beskrives de enkelte taxametre og de særlige tilskudselementer.

Taxametre på de gymnasiale uddannelser

Undervisningstaxameteret:

Undervisningstaxameteret er et tilskud til de direkte undervisningsrelaterede udgifter, dvs. lærerløn, løn til teknisk-administrativt personale samt udgifter til undervisningsudstyr mv. Taxametrene er oprindeligt fastsat ud fra, at der som vejledende hovedprincip blev givet tilskud på omtrent samme niveau som før overgangen til taxameterstyring.

Fællesudgiftstaxameteret:

Fællesudgiftstaxameteret er et tilskud til de fællesudgifter, som er typiske for institutionsdrift, og som kan afhænge af institutionernes størrelse (målt ved antal årselever) og hvilke uddannelser, den udbyder. Det drejer sig om udgifter til ledelse, administration, rengøring og opvarmning m.v., men ikke kapitaludgifter (husleje, prioritetsrenter, bygningsvedligeholdelse m.v.)

Bygningstaxameteret:

Bygningstaxameteret er et tilskud til kapitaludgifter ved selvejende institutioner og erstatter tidligere ordninger med refusion af renter og afdrag eller husleje samt ydelse af afdragsfrie statslån til bygningsinvesteringer. De almene gymnasiale uddannelser overgik til bygningstaxameter i 2010 i forbindelse med, at skolerne overtog ejerskabet af bygningerne, mens erhvervsskolerne har haft bygningsselveje siden 1995.

Færdiggørelsestaxameter:

På ungdomsuddannelserne blev der i 2003 indført et tillægstaxameter i form af et færdiggørelsestaxameter, der udløses, når en elev har bestået sine eksamener. Baggrunden for indførelsen af færdiggørelsestaxameter var at øge institutionernes økonomiske incitamenter til at mindske frafaldet og derved medvirke til at realisere det politiske ønske om, at stadig flere unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

Tabel 1 viser taxametertilskuddene på de gymnasiale uddannelser.

Tabel 1 Taxametertilskud til gymnasiale uddannelser

Uddannelse	Undervisnings- taxameter	Fællesudgifts- taxameter	Bygnings- Taxameter	Færdiggørel- sestaxameter
Stx	56.000	7.500	8.400	14.200
Hf	62.400	9.400	9.400	9.600
Hhx	50.000	6.700	4.800	13.500
Htx	60.400	9.400	8.900	20.900

Taxametrene fastsættes på de årlige finanslove og er således kun bundet et år ad gangen.

Den samlede taxameterudgift til en elev, der gennemfører en gymnasial uddannelse, fremgår af tabel 2:

Tabel 2 Samlet taxametertilskud til de gymnasiale uddannelser

Uddannelse	Taxameterudgift pr. elev (2012-takst)
Stx	229.900 kr.
Hf (2-årig)	172.000 kr.
Hhx	198.000 kr.
Htx	257.000 kr.

Tabel 2 viser bl.a., at der er en samlet forskel på 85.000 kr. mellem taxametertilskuddet til en 2-årig hf og htx.

For de 3-årige gymnasiale uddannelser er forskellen mellem hhx og htx 59.000 kr., mens den samlede taxameterudgift til stx ligger midt mellem hhx og htx.

I 2007 udarbejdede Finansministeriet og Undervisningsministeriet en analyse af økonomien på de gymnasiale uddannelser. Analysen kan ses på MBU's hjemmeside. Analysen indeholdt blandt andet en sammenligning af tilskudsvilkårene.

Analysen viste, at ca. to tredjedele af forskellen på taxametrene mellem stx og hhx kunne begrundes i forskelle i lærernes arbejdstidsaftaler mellem de to skoleformer og i kravet om udbud af naturvidenskabelige fag på stx. Den resterende ubegrundede forskel mellem stx og hhx blev derefter udlignet gennem takstforhøjelser på hhx i 2008 og 2009, således at undervisningstaxameteret for hhx blev sat op med 1.400 kr. i 2008 og yderligere 2.700 kr. i 2009.

Forskellen i de samlede tilskudsniveauer til henholdsvis hhx og stx kan således primært tilskrives de naturvidenskabelige fags særlige krav til lokaleindretning og forskelle i lærernes arbejdstidsaftaler.

Særlige tilskudselementer

Ud over taxametertilskuddet findes en række særlige tilskud, bl.a. grundtilskud, som gives til den enkelte institution afhængig af institutionstype. De erhvervsgymnasiale uddannelser (hhx og htx) udbydes overvejende på erhvervsskoler, mens stx overvejende udbydes på de almene gymnasier.

Disse tilskudselementer er indført på forskellige tidspunkter for de forskellige institutioner/uddannelser. De enkelte tilskud afspejler således også skiftende politiske prioriteringer og historiske forskelle. Fx har de almene gymnasier i 2010 overtaget bygningerne efter et betalingsevneprincip, mens erhvervsskolerne har haft bygningsselveje siden 1995. Dette gør det vanskeligt direkte at sammenligne tilskudsvilkårene for de forskellige institutionstyper.

I det følgende beskrives de særlige tilskudselementer.

Grundtilskud for erhvervsskoler og almene gymnasier

Grundtilskudsmodellerne for erhvervsskoler og almene gymnasier er forskellige. Til erhvervsskolerne ydes basisgrundtilskud, lokalskoletillæg, byskoletillæg, kombinationsskoletillæg samt et yderligere grundtilskud, hvis erhvervsskolen også har en kostafdeling. Til de almene gymnasier ydes basisgrundtilskud og uddannelsestypetilskud (udbudstilskud).

De nominelle beløb varierer mellem institutionstyperne, jf. tabel 3.

Tabel 3 Grundtilskud til institutioner med gymnasiale uddannelser

Mio. kr. (FL 2012)	Almene gymnasier	Erhvervsskoler
Basistilskud	1,0	1,8
Uddannelsestypetilskud	1,75-2,0	-
Lokalskoletillæg	-	2,0
Byskoletillæg	-	2,0
Kombinationsskoletillæg	-	2,0
Kostafdeling	-	0,3-1,0

Forskellene i grundtilskudsmodeller skyldes blandt andet, at erhvervsskolerne typisk udbyder en bredere vifte af uddannelser sammenlignet med de almene gymnasier, og dermed er mindre sårbare over for aktivitetsudsving. De almene gymnasier er typisk monoudbydere, hvilket vil sige, at de almene gymnasier normalt kun udbyder gymnasiale uddannelser.

Udkantstilskud

Udkantstilskudsmodellerne varierer også mellem de almene gymnasier og erhvervsskolerne.

For de almene gymnasier gælder, at udkantstilskuddet er indført for at sikre oprettelsen af ekstra studieretningshold på mindre gymnasier, som har under 400 årselever, som er beliggende uden for de store byer, og hvor der ikke er et nærliggende alternativt udbud. Kravet om ekstra studieretningshold, som er en konsekvens af gymnasireformen fra 2005, omfatter alene almengymnasiale uddannelser. I 2012 modtager 13 gymnasier udkantstilskud på mellem 0,2 og 2,5 mio. kr.

For erhvervsskolerne gælder, at udkantstilskuddet er begrundet i geografiske kriterier. Erhvervsskoler beliggende i kommuner med en befolkningstæthed på færre end 200 personer pr. km² samt en prognosticeret gennemsnitlig befolkningstilvækst blandt 15-24-årige på mindre end 1 pct. i perioden 2009-2015, er således berettiget til et udkantstilskud på 0,2 mio. kr. pr. uddannelsesretning. I 2012 modtager 23 erhvervsskoler udkantstilskud på mellem 0,2 og 2,6 mio. kr.

Regionaliseringsfaktor

Bygningstaxametertilskud til erhvervsgymnasiale uddannelser beregnes med en regionaliseringsfaktor for den enkelte institution, der afhænger af dennes beliggenhed. Der er fastsat regionaliseringsfaktorer for hver enkelt kommune. Der findes følgende regionaliseringsfaktorer: 0,8, 0,9, 1,0 og 1,1. Regionaliseringsfaktoren er kommuneafhængig bestemt efter hovedskolens hjemsted som fastsat i vedtægten.

Regionaliseringsfaktorerne blev indført ved erhvervsskolernes overgang til bygningstaxametre i 1995. Folketingets Uddannelsesudvalg ønskede, at der ved tilskudsfordelingen skulle tages højde for regionale forskelle i nyopførelsespriser, ejendomsbeskatning m.v. Bygningstaxametrene for institutioner for erhvervsrettet uddannelse i hovedstadsområdet og de større provinsbyer vægtes derfor med en højere regionaliseringsfaktor end tilskuddet til øvrige skoler.

Regionaliseringsfaktoren gælder alene for erhvervsskoler og altså ikke de almengymnasiale uddannelsesinstitutioner. Det skyldes forskelle i de vilkår, hvorunder erhvervsskoler og almene gymnasier har erhvervet bygningerne.

Tillægstakst til fag på A-niveau

Der gives en tillægstakst til særlige fag på A-niveau på de almene gymnasier. Tillægstaksterne gives pr. bestået elev i fagene fysik, kemi, biologi, bioteknologi og musik. Der findes ikke en tilsvarende ordning for fag på A-niveau på de erhvervsgymnasiale uddannelser.

Tillægstaksten til særlige fag på A-niveau er finansieret inden for den økonomiske ramme, hvormed de almene gymnasier blev overført udgiftsneutralt fra amterne til staten i forbindelse med kommunalreformen.

Taxameterreform

Det er en del af regeringsgrundlaget, at regeringen vil nedsætte et udvalg, som skal udarbejde forslag til en taxameterreform, der fordeler ressourcerne til ungdomsuddannelserne mere retfærdigt. Taxametersystemet skal blandt andet tage højde for uddannelsesstedernes forskellige geografiske og sociale udfordringer, herunder at forbedre uddannelsesdækningen i yderområderne. De gymnasiale uddannelser indgår som ungdomsuddannelser som en naturlig del i dette analysearbejde.